

Opnieuw Netanjahoe en een Amerikaans Vredesplan

Israël krijgt meest rechtse regering ooit

De Israelische verkiezingen van 9 april zijn uitgelopen op een wedstrijd tussen Netanjahoe en de mensen die hem probeerden weg te krijgen. Netanjahoe won en zijn uitdager, generaal Benny Gantz, die met zijn twee collega-generaals, Gaby Asjkenazi en Mosje Ja'alon, samen met Jair Lapid's Jesj Atid-partij de 'Blauw -Wit' combinatie vormde, verloor. Dat betekent dat er een vijfde kabinet-Netanyahu komt. Waarmee Netanjahoe de kans krijgt om David ben Goerion te verslaan als de langzittende premier uit de Israelische geschiedenis.

Maarten Jan Hijmans / april 2019

Dit is de korte samenvatting van deze laatste verkiezingen. Maar dat zegt natuurlijk weinig over wat er verder gebeurde en wat het in gaat houden. Om iets meer details te geven: zowel Netanjahoe als Gantz kregen in de laatste peilingen 28 zetels in de Knesset, het Israelische parlement. Maar op het laatste moment heeft deze nek-aan-nek race van de twee hoofdpersonen Gantz en Netanjahoe, geleid tot een run op de premier zowel als op zijn directe tegenstander. Dat leidde ertoe dat beiden eindigden met 35 zetels. Het is heel; waarschijnlijk dat Netanjahoe's vlak voor de verkiezingen geuite belofte dat, als hij werd herkozen, hij de Israelische 'soevereiniteit zou uitbreiden' tot de nederzettingen (lees: de nederzettingen zou annexeren), waaronder ook alle nog niet door de Israelische staat erkende zogenoemde 'illegale outposts', en nooit de controle over de Westelijke Jordaanoever uit handen zal geven, de aanleiding is geweest voor de run op de twee belangrijke rivalen. Het is intussen een bekende tactiek van de premier: het lanceren van een lokkertje op het laatste moment. Bij de vorige verkiezingen zweeptte hij de

kiezers op met het 'dreigement' dat 'de Arabieren in drommen naar de stembussen zouden gaan'. Nu was het de belofte van gedeeltelijke annexatie van de Westelijke Jordaanoever, die overigens, als hij inderdaad ook de illegale outposts meerekent die soms buiten het 'Gebied C' liggen, het gebied waar de meeste 'officiële' nederzettingen liggen, meer dan 61% van het totaal zou beslaan.

Lichtpuntje

Of het dit effect was zullen we nooit helemaal zeker weten, maar feit is dat twee partijen ter rechterzijde, die allebei volgens de voorspellingen een redelijke aantal zetels zouden binnenhalen, door deze run op de topleiders zijn gesneuveld. Zowel de Zehoet (Identiteits) partij van Mosje Feiglin als 'Nieuw Rechts' (Ha Jamin amin HaHadaj van Naftali Bennett en Ajelet Sjaked) haalden de kiesdrempel niet. Feiglin beloofde naast de legalisering van marihuana, de annexatie van de hele Westelijke Jordaanoever en het herbouwen van de Tempel wat zou betekenen dat de moskeeën die op de Haram al-Sharif (Tempelberg) staan, moeten verdwijnen. Bennet en Sjaked wilden alleen 'Gebied C' van de Westelijke Jordaanoever annexeren en het Hooggerechtshof ondergeschikt maken aan uitspraken van de Knesset. Het ten onder gaan van deze partijen was misschien het enige lichtpuntje van deze verkiezingen.

Voor de rest namelijk kreeg Netanjahoe samen met zijn trouwe partners een meerderheid in de Knesset, goed voor een redelijk stabiele regering. De religieuze partijen, de Unie van Tora Jodendom, en Sjas haalden beide 8 zetels, De Unie van Rechtse Partijen, en Jisrael Beiteinoe (Israel is ons huis) van Avigdor Lieberman kregen er allebei 5. En de middenpartij Koelanoe (Wij allemaal) van Mosje Kahlon kwam op 4. Samen is dat 65 zetels. Al met al wordt het daarmee wel de meest rechtse verzameling politieke partijen die ooit een Israelische regering hebben gevormd. Jisrael Beiteinoe is onvervalst racistisch. En de Unie van Rechtse Partijen is een verzameling griezels als Bezalel Smotrich van de Nationale Unie, de resten van de HaBeitt Hajehoedi (het Joodse Huis)-partij waar Bennett en Sjaked uit zijn gestapt, en erfgenamen van de Kach-partij van wijlen rabbijn Meir Kahane, de enige partij die ooit (in de jaren '90) wegens racisme van deelname aan Israelische verkiezingen werd uitgesloten. Iets wat trouwens dit jaar ook één van de kandidaten van deze Otzma Jehoedit (Joodse Kracht partij) overkwam. Michael ben Ari werd uiteindelijk, na bekrachtiging voor het hooggerechtshof, van de lijst geschrapt. Zijn collega Itamar ben Gvir, die niet minder racistisch en fascistisch is, mocht blijven.

Palestijnse stemmen

In het Gantz-kamp lijkt hetzelfde te zijn gebeurd als in het rechtse kamp. De stemmen die hier naar Gantz gingen, gingen ten koste van anderen. In dit geval was dat Arbeid, de voormalige Arbeiderspartij Deze partij die in de tijd van Ben Goerion oppermachtig was, haalde in de peilingen nog 14 zetels. Maar het werden er ineens niet meer dan 6. Het kleine linkse partijtje Meretz

haalde er 4. Samen 45 zetels. Als daar de Palestijnse partijen worden bijgevoegd – 6 zetels voor Hadasj- Ta'al en 4 voor Balad en de Islamisten - komt Gantz niet boven de 55 zetels minder dan de helft van de 120 Knessetzetels. Erg rouwig hoeven we daar overigens niet over te zijn. Gantz ontpopte zich nauwelijks als een werkelijk inhoudelijk alternatief voor Netanjahu. Hij ging prat op de wijze waarop hij in 2014 de buitengewoon bloedige 'Beschermden Rand'-operatie in Gaza had geleid, en verweet Netanjahoe dat hij 'te slap' was tegen Gaza. Gantz wilde in geen geval terug naar de grenzen van 1967 of Jeruzalem weer verdelen. En hij sprak zich ferm uit tegen samenwerken met de Palestijnse partijen. Dat laatste heeft mede geleid tot een opkomstpercentage van minder dan 50% onder de Israelische Palestijnen en daarom, cynisch genoeg, tot het verlies van Gantz. De Palestijnen zouden, als ze allemaal gingen stemmen, namelijk wel 20- 24 zetels kunnen halen. Natuurlijk heeft het schandaal dat Netanjahoe's Likoed niet minder dan 1.200 mensen met verborgen camera's naar Palestijnse stembureaus had gestuurd, wat mogelijk zo intimiderend is geweest dat veel kiezers zijn weggebleven daar aan bijgedragen. Waarschijnlijker echter is dat de Palestijnse kiezers gewoon zijn weggebleven uit moeheid over het feit dat de Palestijnse partijen zolang ze bestaan, nog nooit aan een regering hebben deelgenomen en nauwelijks invloed hebben gehad. In dit verband is het trouwens opmerkelijk dat, zoals de krant Ha'aretz meldde, Meretz, het enige zionistische partijtje dat nog voor de stichting is van een onafhankelijke Palestijnse staat en dat dreigde de kiesdrempel van 3,25% niet te halen, gered is door stemmen in Palestijnse steden en dorpen Het feit dat de Palestijnse partijen altijd buitenspel hebben gestaan, drijft sommige Palestijnse kiezers kennelijk in de armen van een zionistisch partijtje dat, in ieder geval op lokaal niveau, nog wat in de melk te brokken heeft.

Gevolgen

Maar nu, wat zijn de gevolgen van deze uitslag? In de eerste plaats is dit de meest

rechtse Knesset ooit geworden. Slechts 10 van de 120 zetels zijn voor twee linkse partijen. Waarbij we dan nog moeten aantekenen dat Arbeid, de grootste van de twee, zich in een langdurige identiteitscrisis bevindt, waardoor de laatste restjes van dat 'linkse' karakter nog amper te herkennen zijn. Dat komt onder meer tot uiting in langdurig getob met weinig overtuigende leiders. De laatste daarvan, de huidige leider Avi Gabbai, is een industrieel die de baas van de telecomgigant Bezeq is geweest en minister was in een kabinet van Netanjahoe. Hij zal vermoedelijk snel worden weggestemd. Daarmee is de weinig overtuigende 'vredeskoers' van de partij overigens nog niet één, twee, drie gered.

Het betekent eveneens dat de nieuwe coalitie die Netanjahoe nu aan het formeren is, straks weinig of geen weerwerk van links zal krijgen bij de voortzetting van een beleid dat steeds meer in de richting zal gaan van het inperken van de vrijheid van meningsuiting. Mensenrechten-organisaties en critici van het bezettingsbeleid hebben daar nu al op veel manieren last van. Verder zijn er geruchten dat Netanjahoe overweegt de portefeuille van Onderwijs te geven aan iemand uit de Unie van Rechtse Partijen, wat voor het Israelische onderwijs niet veel goeds voorspelt. De premier heeft overigens nog een hobbel te nemen bij de formatie en dat is de harde eis van Avigdor Lieberman, dat de wet op de dienstplicht voor ultra-orthodoxen, die het parlement vorig jaar heeft behandeld, alsnog wordt te nemen bij de formatie en dat is de harde eis van Avigdor Lieberman, dat de wet op de dienstplicht voor ultra-orthodoxen, die het parlement vorig jaar heeft behandeld, alsnog wordt aangenomen. De orthodoxe partijen zijn daar uiteraard tegen. Waarschijnlijk wil Lieberman weer minister van Defensie worden en zet deze eis als chantagemiddel in. Netanjahoe zal er wel een mouw aan weten te passen.

Onschendbaarheid

Nog een probleem is dat procureur-generaal Mandelblit kort voor de verkiezingen liet weten dat Netanjahoe wat hem betreft in drie gevallen van corruptie en valsheid van geschrifte in staat van beschuldiging kan worden gesteld. Ook daar kan iets op worden gevonden. In 2005 is namelijk de wet op de onschendbaarheid van parlaments- en regeringsleden in Israel in zijn tegendeel veranderd. Eerst was iedereen onschendbaar, wat alleen door het parlement kon worden opgeheven. Na 2005 kan ieder parlaments- of regeringslid worden vervolgd, tenzij het parlement zich ertegen uitsprekt. De oplossing is simpel: draai de wet weer terug naar de situatie van voor 2005. Er staan al mensen klaar om op een teken van Netanjahoe een voorstel daartoe in te dienen.

Het belangrijkste is echter wat er zal gebeuren met Netanjahoe's belofte van annexatie van de de nederzettingen. Het is misschien wat cynisch om te stellen dat dit uiteindelijk neerkomt op de bevestiging van de bestaande toestand, immers een groot aantal specialisten geeft (in veel gevallen alleen binnenskamers) toe dat een twee-statenoplossing allang niet meer haalbaar is. Maar als Netanjahoe zijn plan ten uitvoer brengt, is dat in ieder geval de officiële doodsteek voor het plan voor een Palestijnse staat. Wat daar vooral verontrustend aan is, is dat zowel president Trump als de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Pompeo lieten weten dat Netanjahoe's s voornemen hun "deal of the century" niet in de weg zal zitten. Dit Amerikaanse vredesplan, zo is intussen bekend, zal worden gepresenteerd na de Israelische formatie en na de islamitische vastenmaand Ramadan, dat wil zeggen begin juni. Wat tot nu toe uitlekte over de inhoud is dat het de kant lijkt op te gaan van 'beperkte autonomie' voor de Palestijnen en 'verbetering van hun levensomstandigheden' door een financiële injectie met behulp van de Golflanden. Voor de Palestijnen is dit a priori een non-starter, het betekent immers geen staat en voortzetting van de bezetting. Maar het belangrijkste is misschien om te zien hoe de rest van de wereld zal reageren, met name de EU. Zal Europa eindelijk een nieuwe aanpak bedenken?

Ga naar sivmo.nl